

Posudek oponenta disertační práce

VŠ	Univerzita Karlova v Praze
Fakulta	Přírodovědecká fakulta
Program	Geografie
Obor	Regionální a politická geografie
Uchazeč	RNDr. et PhDr. Aleš Nováček
Název práce	Dualita Evropy: historickogeografická analýza vývoje a její vymezení
Oponent	prof. RNDr. Vladimír Baar, CSc.
Pracoviště	Přírodovědecká fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Text posudku (rozsah dle zvážení oponenta)

Předložená disertační práce v rozsahu 223 stran včetně příloh se zabývá tématem, který je dlouhodobě diskutován ve společenskovedních oborech. Dualita Evropy ve smyslu Východ-Západ je v této práci podrobena hluboké historickogeografické analýze zasahující chronologicky až před začátek našeho letopočtu. Paradigma práce se nachází v historické geografii, metodologicky je však zasazena do širšího rámce společenských věd, což výrazně zvýšilo kvalitu provedené analýzy.

Práce má 5 základních cílů, z nichž všechny lze považovat za náročné:

- 1) formulovat vlastní koncept duality Evropy, komplexnější a dynamický, který by flexibilně zohledňoval proměnlivost dobové reality;
- 2) pokusit se strukturovat a hierarchizovat jednotlivé determinační aspekty duality, určit jejich váhu a dobovou proměnlivost;
- 3) vytvořit a aplikovat vhodný metodický postup HG analýzy – analýzy aspektů duality v souboru historických území pro jednotlivé časové úseky;
- 4) na základě výsledků analýzy nalézt hlavní rozmezí mezi dvěma částmi duální Evropy pro jednotlivé časové úseky a fyzicky konstruovat hranici duality;
- 5) generalizovat a vysvětlit obecné a dlouhodobé procesy a trendy, případně zákonitosti ve vývoji duality Evropy, diagnostikovat jejich dominantní kauzality a tím objasnit kořeny současného stavu.

K naplnění těchto cílů doktorand zpracoval v 1. části práce teoreticko-metodologické vymezení, z něhož je patrné, že je výborně obeznámen s různými koncepcemi z řady společenskovedních oborů i odborníků z různých evropských i neevropských zemí. Díky dobře zvládnutému zpracování této části mohl autor formulovat vlastní koncept evropské duality. Následující 2. část se zabývá konkrétními metodami a postupy aplikovanými při naplnění hlavních cílů. Analýzu lze označit jako přesně určený a strukturovaný proces kombinující prvky kvantifikace s tzv. „měkkým“ přístupem ke komplexní realitě, který lze označit jako originální doktorandův přístup. Analýza je zaměřena na proměnlivý soubor historických územních jednotek a vztažena na 14 časových průřezů. Ty lze považovat za dobře vymezené, i když by s některými bylo možno polemizovat. Autor však podrobně vysvětluje, proč vybral uvedené průřezy. Kategorizace územních jednotek v rámci časových průřezů je provedena podle čtyř obecně vymezených souborných aspektů duality: kulturních, ekonomicko-sociálních, politických a etnických. Kategorizace je velmi dobře zpracovaná a přináší důležité informace pro generalizaci a naplnění posledního cíle ve 3. části práce.

Práci lze hodnotit jako důkaz toho, že vnímání Evropy jako prostoru historicky rozděleného na dvě části má svoje opodstatnění, stejně jako vnímání středověko-doevropského prostoru jako určité přechodné zóny mezi Východem a Západem.

Připomínky a dotazy oponenta k obhajobě disertační práce

V zásadě mohu konstatovat, že práce je napsána čtivým jazykem, autor dokáže získané informace pečlivě zpracovat a přesvědčivě argumentovat. To se týká i zpracování kartografických příloh, které jsou na solidní úrovni. K práci nemám kritické připomínky.

U obhajoby by se mohlo otevřít téma, zda lze očekávat, že začlenění balkánských zemí do EU posune hranici duality dále na východ, a v jakém časovém horizontu lze tento posun očekávat.

Závěr

Disertační práce Aleše Nováčka „**Dualita Evropy: historickogeografická analýza vývoje a její vymezení**“ splňuje požadavky standardně kladené na disertační práce a **doporučuji ji** k obhajobě.

Ostrava, dne 6. září 2010

Vladimír Baar